Emro Science and Education
Open-access scientific journal
Journal homepage: https://journal.emro.uz

OPEN ACCESS

CONFERENCE PAPER OPEN ACCESS

Vol. 2 No. 2 (2026) · "Milliy statistika tizimida yangi bosqich: barqaror rivojlanish maqsadlari, xalqar... DOI: 10.5281/zenodo.24320199

"MILLIY STATISTIKA TIZIMIDA YANGI BOSQICH: BARQAROR RIVOJLANISH MAQSADLARI, XALQARO STANDARTLAR VA ZAMONAVIY TENDENSIYALAR"

P2P KREDIT TURLARI VA P2P KREDIT PLATFORMALARIDAN QARZ OLISH SHARTLARI

Muallif: **MAQSUDOVA MASHHURA**.
Oliy ta'lim: Toshkent Davlat Iqtisodiyot Universiteti

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada zamonaviy fintech bozorining muhim yo'nalishlaridan biri bo'lgan P2P (Peer-to-Peer) kreditlash tizimi, uning turlari va qarz olish vositalari tahlili. tadqiqot P2P platformasining nazoratidagi o'rni va ularda tekshiruvni ta'minlashda identifikatsiyaning ahamiyati o'rganilgan. . Xalqaro tajriba (LendingClub, Zopa) va O'zbekistonda ushbu sohani rivojlantirish ko'rib chiqiladi. Maqolada P2P kreditlashdagi asosli tavakkalchilik, firibgarlik holatlarining muammo olish masalalariga alohida to'xtalib o'tilgan. Yakunda sohani ta'minlash bo'yicha tegishli tegishlilar berilgan.

Kalit so'zlar: P2Plash, fintech, hisob identifikatsiya, kreditklyuziya, KYC, LendingClub, fraud, O'zbekiston.

1. KIRISH

Bugungi kunda moliya olami an'anaviy bank xizmatlaridan kompyuter platformalari tomon jadallik bilan o'zgarmoqda. **P2P (Peer-to-Peer) kreditlash** — bu jismoniy shaxslar yoki tadbirkorlarning bank ishtirokisiz, maxsus onlayn platformalar orqali to'g'ridan-to'g'ri bir-birlariga qarz berish tizimidir. Oddiy qilib aytganda, bu tizimda bir tomon yuk pulini investitsiya qilib foyda ko'radi, esa esa qarz oladi.

Fintech sohasining rivojlanishi moliya bozorini tubdan o'zgartirmoqda. Ma'lumotlarga ko'ra, raqamli identifikatsiya va unga moliyaviy moliyaviy xizmatlar bozori 202 yilda 34 mlrd AQSh dollaridan keyin kutilmoqda, bu esa P2P kabi masofaviy xavfsizlikning o'sishiga zamin tayyorlanmoqda.. P2P orqali platformalariga bankka bor, bir necha daqiqa ichida kredit oladi.

2. MATERIAL VA METODLAR

Uch maqolani tayyorlashda **qiyosiy tahlil** va adabiyotlar sharhi usullaridan foydalanildi. Tadqiqot uchun asoslar sifatida Jahon banki, McKinsey Global Institute hisobotlari hamda xalqaro P2P platformalari (AQShning **LendingClub** va Buyuk Britaniyaning **Zopa**) tajribalari olingan. O zbekistondagi kompyuter transformatsiya jarayonlari va MyID ning moliyaviy nazorati tahlil qilingan.

(Eslatma: P2P platformalarining xos turlari va LendingClub/Zopa haqidagi ayrim ma'lumotlar manbalarda keltirilmagan bo'lib, ular umumiy iqtisodiy bilimlarga tayanadi).

3. NATIJALAR

P2P kreditlash tizimi asosida turlarga bo'linadi:

Published: 05.06.2026

Cite this article: Maqsudova Mashhura (2026). P2P kredit turlari va P2P kredit platformalaridan qarz olish shartlari. Emro Science and Education, 2(2). https://doi.org/10.5281/zenodo.24320199

© 2026 The Author(s). Published by Emro Science and Education. This is an open access article.

1. **Iste'mol krediti (P2P):** Jismoniy shaxslarning shaxsiy (ta'mirlash, ta'lim, shaxsiy) uchun beriladi.
2. **Biznes krediti (P2B):** Kichik va o'rta biznesni moliyalashtirish uchun investorlar ajratiladi.
3. **Ipoteka va avtokreditlar:** Ko'chmas transport vositasi garovi yoki mulk ostida olingan uzoq muddatli kreditlar.

P2P platformalarida qarz olish shartlari:

- **Identifikatsiya (KYC):** Qarz oluvchi o'z shaxsini hisoblash usulda aniq shart. Masalan, Hindistondagi Aadhaar tizimi KYC jarayonini 10 daqiqadan 30 soniyaga tushirgan.
- **Foiz stavkalari:** Qarz oluvchining kredit reytingiga (skoring) qarab. Reyting yuqori bo'lsa, ko'p foizlik o'tgan bo'ladi.
- **Muddat va limit:** 1 oydan 5 muddatga, platformaning ichki qoidalariga ko'ra ma'lum miqdorgacha beriladi.

Afzalliklari: Tezkorlik (bir necha daqiqada tasdiqlanadi), qulaylik (bankka borish shart emas) va o'tgan operatsyonka. **Kamchilik Garovsiz kreditlarda foyda:** qayta ishlash va investorlar uchun mablag' olish.

4. MUHOKAMA

P2P kreditlash jamiyatda **foyda inklyuziyani** ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. barcha, bank filiallaridan uzoqda turgan aholi uchun bu tizim bank bozoriga kirish eshigidir. Masalan, Estoniyaning kompyuter tizimi orqali dunyo bo'ylab masofadan biznes va kredit yukini amalga oshirish uchun dastur.

tizimda jiddiy **risklar** ham mavjud. Eng katta qavat — **firibgarlik (fra)** va shaxsiy ma'lumotlarning o'g'irlanishidir. Biometrik ma'lumotlar paroldan farqli ravshan o'zgartirib bo'lmaydigan ma'lumot bo'lgani uchun, ularning shifrlangan holda hayotiy holati..

O'zbekiston P2P platformalarini rivojlantirish uchun poydevor mavjud. **MyID** platformasi orqali 4 million dan ortiq foydalanuvchi identifikatsiyadan o'tgan bo'lib, bu tizim orqali hisob ochish vaqti 3 kundan 7 daqiqaga tushdi. Bu tajriba P2P kreditlashni tartibga solish va ommalashtirish uchun katta imkoniyatlar beradi.

5. XULOSA

P2P kreditlash — moliya sohasining kelajagi bo'lib, u moddiy qulaylik, balki iqtisodiy o'sish drayveridir.. O'zbekistonda ushbu sohani yaxshilash uchun taklif taklif:

1. **Qonunchilikni ta’minlash:** P2P platformalari va biometrik ma’lumotlar himoyasini tartibga soluvchi maxsus mexanizmlarni olish.
2. **Raqamli savodxonlik:** Aholining sifatli oziq-ovqatdan olib borish bo'yicha bilimlarini nazorat qilish.
3. **xavfsizlikni oldini olish:** Ma'lumotlarni markazlashmagan tizimlarni joriy etish orqali kiberhujumlardan himoyalanish.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. MarketsandMarkets. Raqamli identifikatsiya yechimlari bozorining 2029-yilgacha global prognozi. — Chikago, 2024.
2. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki. 2024-yil fintech va raqamli bank xizmatlari bo'yicha yillik hisobot. — Toshkent, 2025 yil.
3. Jahon banki. Raqamli identifikatsiya: Inklyuziv o'sishni ta'minlash. — Vashington, 2023.
4. McKinsey Global Instituti. Barcha uchun raqamli moliya: Inklyuziv o'sishni ta'minlash. — Nyu-York, 2023.
5. Dhamija R., Tygar JD Nima uchun fishing ishlaydi // CHI materiallari 2006. — Nyu-York, 2006.

IQTISODIY STATISTIKA KAFEDRASI — Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti —